



Niemcy pod rządami Hitlera. Jak powstaje wykluczenie?

- [Wprowadzenie](#)
- [Film](#)
- [Interaktywne ćwiczenia multimedialne](#)
- [Podsumowanie](#)
- [Słowniczek](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Wprowadzenie

W wyniku nasilającego się kryzysu gospodarczego społeczeństwo niemieckie zaczęło coraz bardziej krytykować demokratyczny system rządów oraz gospodarkę liberalną. Na początku lat trzydziestych dwudziestego wieku poziom bezrobocia wzrósł w Niemczech do 6 mln ludzi. Sytuacja ta sprzyjała zwiększeniu popularności radykalnych partii politycznych. Na fali tej popularności władzę w kraju przejęła Narodowosocjalistyczna Niemiecka Partia Robotników (NSDAP), której przewodził Adolf Hitler.

Już wiesz

Przed zapoznaniem się z e-materiałem należy wiedzieć:

- jakie były okoliczności powstania Republiki Weimarskiej;
- z jakimi trudnościami borykało się społeczeństwo niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym;
- co oznacza termin *dyskryminacja*;
- kim był Adolf Hitler.

Nauczysz się

- charakteryzować mechanizm działania dyskryminacji (na podstawie ćwiczenia *niebieskoocy – brązowoocy* amerykańskiej nauczycielki Jane Eliot);
- dostrzegać zależność pomiędzy wielkim kryzysem a dojściem Hitlera do władzy;
- omawiać politykę Hitlera po objęciu władzy w 1933 roku;
- opisywać politykę dyskryminacyjną wobec Żydów;
- wyjaśniać, czym były i jaki miały cel ustawy norymberskie;
- wyjaśniać pojęcie *noc kryształowa*.

Film



Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DQ34oxVSB>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY-SA 3.0.

Interaktywne ćwiczenia multimedialne

Ćwiczenie 1

Przeczytaj uważnie tekst, a następnie oceń prawdziwość zdań. Zaznacz odpowiedzi.

Ustawa o ochronie niemieckiej krwi i czci z 15 września 1935 roku

Sejm Rzeszy przepełniony świadomością tego, że czystość krwi niemieckiej stanowi warunek dalszego trwania narodu niemieckiego i ożywiony niezlomną wolą zabezpieczenia Niemieckiego narodu po wszystkie czasy - uchwalił jednomyślnie następującą uchwałę, którą niniejszym ogłaszamy:

§1. Zawieranie małżeństw między Żydami i niemieckimi poddanymi krwi niemieckiej albo pokrewnej jest zakazane. Małżeństwa zawarte wbrew temu zakazowi są nieważne także, gdy dla obejścia niniejszego zakazu zawarte zostaną za granicą [...].

§2. Pozamałżeńskie stosunki między Żydami a niemieckimi poddanymi krwi niemieckiej albo pokrewnej są zakazane.

§3. Żydom nie wolno zatrudniać w gospodarstwie domowym kobiet, niemieckich poddanych krwi niemieckiej albo pokrewnej w wieku poniżej 45 lat.

§4. Zakazuje się Żydom używania flag o barwach narodowych niemieckich. [...]

§5. (1) Kto naruszy zakaz zawarty w §1., podlega karze więzienia.

(2) Kto naruszy zakaz zawarty w §2., podlega karze aresztu lub więzienia.

	Prawda	Falsz
Władze uzasadniały wydanie ustaw norymberskich jako warunek konieczny przetrwania narodu niemieckiego.	☐	☐
Żydzi nie mogli zatrudniać Niemek w charakterze gospodyń domowych, jeśli miały one więcej niż 45 lat.	☐	☐
Wydanie ustaw norymberskich pozbawiło Żydów części praw przynależnych obywatelom niemieckim.	☐	☐



Zasób interaktywny dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/D68K862Zg>

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY-SA 3.0.

Podsumowanie

Podsumowanie

1. Trzydziestego stycznia 1933 r. Adolf Hitler objął urząd kanclerza Republiki Weimarskiej, a następnie przyjął tytuł wodza i kanclerza Rzeszy.
2. Po dojściu do władzy Adolf Hitler rozpoczął budowanie państwa totalitarnego.
3. Naziści, czyli narodowi socjaliści, po objęciu władzy przystąpili do łamania wolności obywatelskich. Rozpoczęto budowę obozów koncentracyjnych w Niemczech, w celu izolowania i prześladowania przeciwników politycznych.
4. Józef Goebbels, minister oświaty publicznej i propagandy, przejął całkowitą kontrolę nad środkami masowego przekazu, co pozwoliło mu na odpowiednie budowanie wizerunku Adolfa Hitlera i partii, przy jednoczesnym dyskryminowaniu i wykluczaniu Żydów ze społeczności niemieckiej.
5. Już w 1933 roku rozpoczęła się polityka wykluczenia społecznego Żydów, zaczęto bojkotować ich sklepy, domu towarowe, żydowskich lekarzy czy adwokatów. Rozpoczął się proces piętnowania i stygmatyzowania społeczności żydowskiej.
6. Piętnastego września 1935 roku wydano ustawy norymberskie, które prawnie wykluczały społeczność żydowską z życia politycznego, społecznego i kulturalnego Niemiec. Kontakty Niemców i Żydów zostały zakazane.
7. W nocy z 9 na 10 listopada 1938 roku dokonano zaplanowanego przez władze pogromu społeczności żydowskiej określanego jako noc kryształowa; w ciągu kilku godzin rozgorzały zamieszki: tłuczono szyby w sklepach, plądrowano magazyny, palono domy i synagogi.

Ćwiczenie 1

Przeczytaj poniższe zdania i zaznacz, czy są one prawdziwe, czy fałszywe.

	Prawda	Fałsz
Ćwiczenie <i>Niebieskoocy</i> Jane Elliott miało na celu badanie mechanizmów dyskryminacji.	☐	☐
Z ćwiczenia <i>Niebieskoocy</i> wynika, że ludzie współcześni w przeciwieństwie do tych z I połowy XX w. potrafią uniknąć pokusy udziału w dyskryminacji.	☐	☐
Antysemityzm zaczął się w Niemczech w czasie II wojny światowej.	☐	☐
Naziści niemieccy po objęciu rządów zaczęli tworzyć w Niemczech obozy koncentracyjne.	☐	☐
Ustawy norymberskie oznaczały prawne wykluczenie społeczności żydowskiej w Niemczech.	☐	☐

Źródło: LEARNETIC SA, licencja: CC BY 4.0.

Słowniczek

nazizm

narodowy socjalizm, ideologia Niemieckiej Narodowosocjalistycznej Partii Robotników (NSDAP), przez część naukowców traktowana jako skrajna odmiana faszyzmu (faszyzm niemiecki) lub jako odrębny ustrój totalitarny; cechował się antydemokratyzmem i antysemityzmem

noc kryształowa

eufemistyczne określenie pogromu żydowskiego, który miał miejsce w nocy z 9 na 10 listopada 1938 roku; zamordowano wówczas dziewięćdziesięciu jeden Żydów, trzydzieści tysięcy aresztowano i osadzono w obozach koncentracyjnych, spalono synagogi, domy modlitwy oraz domy prywatne

Republika Weimarska

potoczna nazwa niemieckiego państwa istniejącego w latach 1919-1933; nazwa republiki pochodzi od miasta Weimar, w którym uchwalono konstytucję

III Rzesza

nieoficjalna nazwa państwa niemieckiego w latach 1933-1945, w którym partia nazistowska sprawowała totalitarną kontrolę nad obywatelami; oficjalna nazwa to Rzesza Niemiecka

totalitaryzm

system polityczny, system rządów, w którym państwo posiada całkowitą kontrolę nad społeczeństwem; oparty jest na nieograniczonej władzy jednej partii i ideologii obowiązującej wszystkich

ustawy norymberskie

ustawy rasowe uchwalone w kwietniu 1935 roku; regulacje prawne, które wykluczały społeczność żydowską z życia politycznego, społecznego i kulturalnego Niemiec

Dla nauczyciela

Scenariusz

Autor

Learnetic

Temat zajęć

Niemcy pod rządami Hitlera. Jak powstaje wykluczenie?

Grupa docelowa

szkoła podstawowa, klasa 7/ szkoła ponadgimnazjalna, klasa 1

Ogólny cel kształcenia:

Uczeń charakteryzuje politykę społeczną Niemiec pod koniec lat dwudziestych oraz w latach trzydziestych XX wieku.

Kształtowane kompetencje ogólne:

- porozumiewanie się w języku ojczystym,
- kompetencje społeczne i obywatelskie.

Cele (szczegółowe) operacyjne

Uczeń:

- charakteryzuje mechanizm dyskryminacji na podstawie ćwiczenia Jane Eliot *niebieskoocy – brązowoocy*,
- wyjaśnia, czym jest wykluczenie społeczne i w jaki sposób się ono przejawia,
- wymienia podstawowe założenia programu NSDAP,
- dostrzega zależność pomiędzy wielkim kryzysem a dojściem Hitlera do władzy,
- omawia politykę Hitlera po objęciu władzy w 1933 roku,
- opisuje politykę dyskryminacyjną prowadzoną wobec Żydów,
- wyjaśnia, czym były i jaki miały cel ustawy norymberskie,
- wyjaśnia określenie *noc kryształowa*.

Metody/techniki kształcenia:

- metody programowane: z wykorzystaniem e-podręcznika, z użyciem multimediiów;
- metody problemowe: aktywizujące: mapa myśli, burza mózgów;
- metody praktyczne: ćwiczenia przedmiotowe, praca z tekstem, praca z materiałem źródłowym;
- metody podające: rozmowa nauczająca

Formy organizacji pracy

- indywidualna
- zbiorowa
- grupowa

Przebieg lekcji

Faza wprowadzająca:

Czynności organizacyjne. Nauczyciel podaje temat i omawia cel lekcji, którym jest zapoznanie uczniów z polityką społeczną Niemiec pod koniec lat dwudziestych oraz w latach trzydziestych XX wieku.

Nauczyciel pyta uczniów, czy wiedzą, co to jest totalitaryzm; inicjuje burzę mózgów i zapisuje na tablicy skojarzenia uczniów, następnie wspólnie tworzą definicję totalitaryzmu. Uczniowie sprawdzają, czy ich definicja jest zgodna z definicją w Słowniczku i omawiają ewentualne różnice.

Faza realizacyjna:

Nauczyciel pyta uczniów, czy ktoś z nich wcześniej słyszał o filmie lub o ćwiczeniu *niebieskoocy – brązowoocy*, prosi o wyszukanie informacji na temat filmu oraz Jane Elliott w internecie.

Uczniowie dzielą się zdobytymi informacjami. Nauczyciel pyta uczniów, czy domyślają się jaki związek ma ten film z tematem dzisiejszej lekcji? Zwraca uwagę, że pierwsza część filmu, który obejrzą poświęcona jest wykluczeniu społecznemu i mechanizmom, które do niego prowadzą. Nauczyciel prosi uczniów, aby w trakcie oglądania pierwszej części zwrócili uwagę na to, czym jest wykluczenie społeczne i w jakich sytuacjach mogą się z nim spotykać.

Uczniowie oglądają pierwszą część filmu, do słów Ani: [...] *nie tylko w czasie wojny. Antysemityzm w Niemczech zaczął się dużo wcześniej.* (scena 11)

Po projekcji filmu nauczyciel prosi uczniów o wyrażenie opinii na temat ćwiczenia *niebieskoocy– brązowoocy*. Prosi, aby opowiedzieli o emocjach, jakie towarzyszyły oglądaniu filmu. Pyta, jakie wrażenie zrobiła na nich informacja, że w klasie wybiera się grupę uczniów, która będzie odtąd dyskryminowana.

Nauczyciel pyta, jakie przykłady dyskryminacji i wykluczenia społecznego uczniowie znają – zadaniem nauczyciela jest takie pokierowanie rozmową, aby uczniowie zauważyli, że wykluczenie może mieć charakter wielowymiarowy i może dotyczyć różnych dziedzin życia: edukacji, gospodarki, kultury, polityki. Może mieć charakter braku dostępu do usług medycznych i społecznych. Może też być wynikiem ograniczenia praw obywatelskich. W trakcie rozmowy z uczniami nauczyciel rysuje na tablicy mapę myśli, na której kolejno zapisuje przykłady i dziedziny, których może dotyczyć wykluczenie.

Następnie uczniowie oglądają drugą część filmu. Przed projekcją nauczyciel poleca uczniom aby postarali się zapamiętać w jaki sposób dyskryminowano Żydów, jak wykluczano ich ze społeczności niemieckiej w dwudziestoleciu międzywojennym.

Po projekcji nauczyciel prosi uczniów, aby wskazali, które z przejawów dyskryminacji, widocznych na mapie myśli dotknęły Żydów w Niemczech w latach trzydziestych XX wieku.

Następnie prosi o rozwiązanie interaktywnych zadań multimedialnych oznaczonych numerami 1–4. Wspólnie z uczniami odczytuje tekst źródłowy w ćwiczeniu nr 1; tłumaczy, że jest to fragment ustaw norymberskich nazywanych *ustawami o ochronie krwi i czci*.

Po rozwiązaniu zadań uczniowie omawiają je wspólnie z nauczycielem.

Nauczyciel, wykorzystując wykresy z ćwiczenia nr 3, w krótkim podsumowaniu omawia, w jaki sposób naziści doszli do władzy; wymienia czynniki, które miały decydujące znaczenie dla tego procesu.

Faza podsumowująca:

W ramach podsumowania uczniowie rozwiązują ćwiczenia interaktywne oznaczone numerami 5–10, następnie omawiają je wspólnie z nauczycielem. Nauczyciel wyjaśnia wątpliwości. Następnie inicjuje pogadankę z wykorzystaniem strony *Podsumowanie* – uczniowie formułują wnioski z lekcji oraz oceniają, w jakim stopniu poszerzyli swoje wiadomości dotyczące polityki niemieckiej względem Żydów w dwudziestoleciu międzywojennym.

Praca domowa

Sprawdź znaczenie terminu Holokaust; dowiedz się, w jakim kontekście jest najczęściej używane. Wykorzystaj do tego różne źródła informacji.

Metryczka

Tytuł

Niemcy pod rządami Hitlera. Jak powstaje wykluczenie?

Temat lekcji z e-podręcznika, do którego w-materiał się odnosi

W cieniu Hitlera i Stalina

Przedmiot

historia

Etap edukacyjny

szkoła podstawowa, szkoła ponadpodstawowa

Podstawa programowa

27. Polska w okresie II wojnie światowej. Uczeń:

2) podaje charakterystyczne cechy polityki Stalina i Hitlera wobec własnych społeczeństw i państw podbitych;

Nowa podstawa programowa

XXVII. Europa i świat po I wojnie światowej .Uczeń:

3) charakteryzuje oblicza totalitaryzmu (włoskiego faszystów, niemieckiego narodowego socjalizmu, systemu sowieckiego): ideologię i praktykę.

Kompetencje kluczowe:

Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady UE z 18.12.2006 w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie:

1) porozumiewanie się w języku ojczystym,

6) kompetencje społeczne i obywatelskie.

Cele edukacyjne zgodne z etapem kształcenia

Uczeń:

- odpowiada na pytania postawione do filmu;
- przedstawia własne stanowisko i próbuje je uzasadnić;
- stawia pytania dotyczące przyczyn i skutków analizowanych wydarzeń historycznych i współczesnych.

Powiązanie z e-podręcznikiem

https://www.epodreczniki.pl/reader/c/223790/v/latest/t/student-canon/m/j0000008N5B6v32#j0000008N5B6v32_00000003

<https://www.epodreczniki.pl/reader/c/223790/v/33/t/student-canon/m/j0000008N5B6v32>